

Paulus en de slavin met een waarzeggende geest

door: Peter Cuijpers

Handelingen 16:16-23

“Het gebeurde nu, toen wij naar de gebedsplaats gingen, dat een slavin die een waarzeggende geest had, ons ontmoette, die haar meesters veel winst aanbracht met waarzeggen” (Hand. 16:16).

De gebedsplaats buiten de stad was de plaats waar God vereerd werd. Het was tevens de plaats waar de Heer harten opende en mensen zich lieten dopen. Daar waar God aan het werk is, zal de duivel zich beginnen te roeren; hij zal nooit zonder slag of stoot terrein prijsgeven. In de slavin, die bezeten was door een waarzeggende geest, nam hij de gestalte aan van een engel des lichts (vgl. 2 Kor. 11:14). Op listige wijze probeerde hij licht en duisternis met elkaar te vermengen. Deze slavin had kennelijk een grote reputatie op het gebied van waarzeggen, want ze bracht haar meesters veel winst aan (vs. 16).

De letterlijke vertaling van ‘een waarzeggende geest’ is een ‘pythonsgeest’ of ‘de geest Python’. In de Griekse mythologie was Python de naam van een slangachtige draak, die huisde in de grotten van Delphi. Apollo doodde hem en trad in zijn plaats op als gever van godsspraken, zodat hij de naam kreeg: Pythische Apollo. Apollo bediende zich te Delphi van een vrouw die orakels gaf in naam van Apollo. Deze vrouw, een priesteres, noemde men Pythia. Zij had de gewoonte om op een driepoot boven een spleet in een rots te zitten, waar bedwelmende gassen uitkwamen. Hiervan raakte ze zo in trance, dat ze aan de omstanders orakels gaf. Zo was ook deze slavin een spreekbuis, een medium van de duivel. De Talmoed verklaart naar aanleiding van Leviticus 20:27: “De dodenbezweerder is de Python die uit zijn okselholte spreekt, en de waarzegger is de Python die met de mond spreekt (Strack-Billerbeck II, blz. 743). Dit soort occulte praktijken zijn voor de HERE een gruwel (Deut. 18:10-12).

“Deze liep Paulus en ons achterna en schreeuwde aldus: Deze mensen zijn slaven van God de Allerhoogste, die u de weg van de behoudenis verkondigen. En dit deed zij vele dagen lang” (vs. 17-18). Deze waarzegster sprak de waarheid. Zij wáren slaven van God de Allerhoogste en zij verkóndigden de weg van de behoudenis.

Toch werd Paulus hierdoor zeer verstoord. Hij keerde zich om en zei tot de geest: *“Ik beveel je in de naam van Jezus Christus dat je van haar uitgaat. En hij ging uit op hetzelfde ogenblik” (vs. 18).* De apostel wilde op geen enkele wijze geassocieerd worden met het ‘getuigenis’ van deze bezeten slavin. Als objectieve waarheid uit een verkeerde bron komt, moet deze afgewezen worden. De waarheid zelf was niet verwerpelijk, maar de bron was dat wel. Een slechte bron kan geen goed en zuiver water voortbrengen (vgl. Jak. 3:9-12). Vrome uitingen verhullen de verkeerde bron. Deze bron was onzuiver en demonisch. Licht en duisternis kunnen niet samengaan. Tussen Christus en Belial is geen enkele overeenkomst (2 Kor. 6:14-15).

Dit beginsel loopt als een rode draad door de Bijbel:

- Abraham weigerde ook maar iets van de koning van Sodom aan te nemen; zelfs geen draad of schoenriem (Gen. 14:21-23).
- Het volk Israël mocht zich op geen enkele wijze verbinden met de volken die zich in het land Kanaän bevonden (Deut. 7).
- Zerubbabel, Jesua en de overige familiehoofden van Israël weigerden iedere hulp van vijanden, die hadden aangeboden om samen met hen de tempel van God te bouwen (Ezra 4:1-3).
- De broeders die voor de naam van Jezus waren uitgegaan, wilden niets aannemen van hen die tot de volken behoorden (3 Joh. 7).

Een brullende leeuw

“Toen nu haar meesters zagen dat hun hoop op winst weg was, grepen zij Paulus en Silas en sleepten hen naar de markt voor de overheid (...) en nadat zij hun vele slagen hadden gegeven, wierpen zij [hen] in de gevangenis en bevalen de gevangenisbewaarder hen zorgvuldig te bewaren” (vs. 19-23).

Satan heeft vele gedaanten:

- in de slavin openbaarde hij zich als een engel van het licht (2 Kor. 11:14);
- in haar meesters, de Romeinse bestuurders, en de volksmenigte openbaarde hij zich als een brullende leeuw (1 Petr. 5:8-9).

Toen de slavin ‘ontmaskerd’ was, nam de boze de gestalte van een brullende leeuw aan. Hier zien we hoe gemakkelijk mensen door de duivel zijn te beïnvloeden. Als we niet waakzaam zijn, kan hij zelfs u en mij voor zijn karretje spannen (vgl. Matt. 16:21-23). Van het ene op het andere moment brak de ‘hel’ los in Filippi. Paulus en Silas werden op brute wijze voor de overheid gesleept. De markt was de plaats waar de praetoren, de Romeinse bestuurders, recht spraken. Paulus en Silas werden van de volgende zaken beschuldigd:

- Zij brachten de stad in verwarring.
- Zij verkondigden gebruiken die Romeinen niet mochten aannemen.

De meesters van de slavin zwegen over de eigenlijke reden van hun haat: hun ‘inkomstenbron’ die hen ontvallen was. Indien de aanklacht exorcisme, het uitdrijven van een demon, was geweest, had dit bij de Romeinse overheid weinig kans van slagen gehad. Dus gooiden zij het over een andere boeg. Daar de Joden bij de Romeinen in een kwaad daglicht stonden, maakten zij de nationaliteit van Paulus en Silas bekend. Keizer Claudius had rond die tijd bevolen dat alle Joden uit Rome moesten vertrekken. Deze Joden waren dus ‘oproerkraaiers’, zij brachten de stad in verwarring: een aanklacht waarvoor de Romeinse overheid bijzonder gevoelig was (vgl. Luc. 23:5; Hand. 17:6, 7; 24:5, 12).

De gebruiken waarover hier wordt gesproken, zijn van religieuze aard. Het woord ‘ethos’ (zede, gewoonte) is meestal een religieus begrip, dat vooral gebruikt wordt in verband met de wetten van Mozes (Hand. 6:14; 15:1; 21:21; 26:3; 28:17). De onrust in de stad werd dus voorgesteld als een uitvloeisel van Joods fanatisme. De menigte liet zich, zoals gewoonlijk, gemakkelijk tegen deze Joodse vreemdelingen ophitsen. Hier heeft zich een soortgelijk tafereel afgespeeld als bij het proces tegen de Heer Jezus in het pretorium van Pilatus. Het volk eiste bestraffing en de praetoren gaven toe. Paulus en Silas kregen niet eens de kans om zich te verdedigen. Zonder onderzoek en verhoor werden ze veroordeeld (vs. 37). Hun kleren werden afgescheurd, en na de geseling werden ze in de gevangenis geworpen. Dit soort taferelen waren niet ongewoon. Cicero, een Romeins staatsman en schrijver (106 v. Chr. - 63 v. Chr.) verhaalt dat Verres een gevangene liet geselen, hoewel deze gedurende de tuchtiging voortdurend uitriep: “Civis Romanus sum” (ik ben een Romeins burger).

Om over na te denken

In onze dagen is ‘bezetenheid’ en ‘bevrijdings-pastoraat’ erg actueel. Het ene na het andere boek komt op de markt. Seminars worden georganiseerd, compleet met handleidingen voor het bevrijdingspastoraat. Bevrijdingsteams schieten als paddenstoelen uit de grond. Het lijkt wel alsof heel Nederland in de ban is hiervan. Dit hoort kennelijk bij het nieuwe denken. In het verleden hoorden we wel eens over exorcisme,

maar dan moesten we het zoeken in rooms-katholieke hoek. Het uitdrijven van demonen heeft daar mogelijk goed gewerkt. Bevinden de demonen zich nu soms in charismatische en evangelische gemeenten?

Als je als gemeente wilt meetellen, moet je wel over een bevrijdingsteam beschikken. Teamvorming is niet alleen in het bedrijfsleven een must, maar ook in de gemeente. Naast een oudstenteam, evangelisatieteam, jeugdteam, herdersteam etc., hebben we nu ook een bevrijdingsteam. Het merkwaardige is dat we in het Nieuwe Testament niets lezen over een bevrijdingsteam of bevrijdingspastoraat. We zouden toch op zijn minst verwachten dat zich in een occulte omgeving als Efeze (vgl. Hand. 19:11-19), een bevrijdingsteam zou bevinden. Bevrijdingspastoraat was dáár toch zeker op zijn plaats. Maar we vinden niets van dit alles! Ik beweer niet dat met het ontslapen van de apostelen ook de demonen van het toneel zijn verdwenen. Bezetenheid (demonie) komt ook nu nog voor, echter níet bij ware gelovigen!

Nergens komen we in de Bijbel tegen dat bij opnieuw geboren christenen later nog demonen uitgedreven moesten worden. Wat men ons hierover voorhoudt, is bijzonder ernstig. Zó ernstig, dat Paulus en de andere apostelen hier zeker iets over zouden hebben geschreven in hun leerstellige en pastorale brieven. Helaas, ik heb er niets over kunnen terugvinden. Stiekem had ik gehoopt iets erover te lezen bij de geestelijke wapenrusting (Ef. 6:10-20). Daar waar het gaat over de listen van de duivel en onze geestelijke strijd tegen zijn machten, had ik dit toch wel verwacht. Ook niet! Hoe komt men dan aan die wijsheid? Alle kennis en theologie op het terrein van bezetenheid is in de praktische zielzorg gebaseerd op ‘ervaring’. Het is ‘ervaringskennis’, en niet het gevolg van bijbelstudie en Schriftkennis. Een gedegen bijbelse onderbouwing kan men dan ook niet geven.

Paulus houdt ons voor dat we niet moeten denken boven wat er geschreven staat (1 Kor. 4:6). Dit moet ons waakzaam maken voor leringen die we niet in de Bijbel kunnen terugvinden. De verborgen dingen zijn voor de HERE, onze God. En al wat Hij ons te zeggen heeft over de onzichtbare, bovennatuurlijke (occulte) wereld, heeft Hij ons en onze kinderen voor altijd geopenbaard, opdat wij al de woorden dezer wet volbrengen (Deut. 29:29). Als het om occulte zaken gaat, zullen we ons strikt aan de Bijbel moeten houden. Dit is een terrein dat God met waarschuwingsborden heeft afgebakend. En we worden ernstig gewaarschuwd niet buiten de paden te treden die Hij ons heeft aangewezen om te bewandelen. De Bijbel leert dat een gelovige, in wie Gods Geest woning heeft gemaakt, niet bezeten kan zijn. De Heilige Geest déélt zijn tempel, het lichaam van een gelovige, niet met boze geesten ¹.

¹ Over gebondenheid en bezetenheid kunt u meer lezen in het artikel van Hugo Bouter: [De losmaking van Lazarus](#)

Tips om de geesten te kunnen onderscheiden

Hoe wist Paulus dat hij hier te maken had met een boze geest? Je hoeft niet altijd de gave van onderscheidingen van geesten te hebben (1 Kor. 12:10), om erachter te komen dat je met een boze geest te maken hebt. We wringen ons vaak in moeilijke bochten, terwijl het antwoord voor de hand ligt. Aangezien de slavin reeds vele dagen achter hen aanliep, zou Paulus gewoonweg hebben kunnen vragen wie deze vrouw was. Ze stond immers in die plaats bekend als een waarzegster. Maar er zijn nog meer aanwijzingspunten, die de apostel ongetwijfeld heeft opgemerkt:

Zij schreeuwde. Het is opmerkelijk dat bezeten mensen schreeuwen (vgl. Matt. 8:29; Marc. 1:23; 3:11; 5:5; Luc. 4:33; 9:39). Van de Knecht des Heren, de Heer Jezus, staat profetisch geschreven: “Hij zal *niet schreeuwen*, noch zijn stem verheffen” (Jes. 42:2). De Geest van God zal niet schreeuwen. Een boze geest (een demon) schreeuwt.

Deze mensen zijn... Zij vestigde de aandacht op ‘deze mensen’. Het accent lag op de slaven, de predikers, en niet op de inhoud van de prediking: Christus Jezus de Heer (vgl. 2 Kor. 4:5). De Heilige Geest zal altijd de Heer Jezus verheerlijken. De Heer zegt: “*Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal uit het mijne nemen en u verkondigen*” (Joh. 16:14). Een boze geest zal nooit de schijnwerper op de Heer Jezus richten. Hij zal de slaven van God de Allerhoogste verheerlijken, maar niet de Heer Jezus.

God de Allerhoogste [El Eljoon]. De aanspreektitel ‘God de Allerhoogste’ wordt in het Nieuwe Testament alleen door demonen gebruikt. Dit is typerend voor

boze geesten (vgl. Marc. 5:7 en Luc. 8:28). Demonen ontkennen het bestaan van God niet. Er is één God. Zij weten dat Hij de Allerhoogste is, en zij sidderen voor Hem (Jak. 2:19). Met dit soort geestelijke uitingen proberen zij mensen om de tuin te leiden. Waar we op moeten letten is dit: zij spreken over God de Allerhoogste; over Jezus de Nazarener (Marc. 1:24); Jezus, de Zoon van God (Marc. 3:12); Jezus, Zoon van God de Allerhoogste (Marc. 5:7); maar *nóóit* over de Héér Jezus. Dit kunnen zij niet over de lippen krijgen (vgl. 1 Kor. 12:3).

De duivel is een geduchte tegenstander, die we niet moeten onderschatten. Maar laten we nuchter blijven. De hype over gebondenheid en demonie (bezetenheid), die momenteel de kop heeft opgestoken, heeft velen betoverd. Als wij de duivel geen plaats, geen voet geven, heeft hij niets in te brengen (Ef. 4:27). Zeker, waakzaamheid blijft geboden, hij gaat immers rond als een brullende leeuw, op zoek wie hij zou kunnen verslinden (1 Petr. 5:8). Hoe moeten we ons dan gedragen tegenover deze brullende leeuw? Weerstaat hem, standvastig in (of: door) het geloof (1 Petr. 5:9). Dit kan door de satan te gebieden ons met rust te laten (Matt. 16:23). Of hem Gods Woord voor te houden (Matt. 4:4-10). Het “er staat geschreven” is een machtig wapen in de strijd tegen de duivel (vgl. Ef. 6:17). En laten we niet vergeten ons in het gebed te sterken in de Heer en de kracht van Zijn sterkte (Ef. 6:10). Als wij ons aan God onderwerpen en de duivel weerstaan, zal hij van ons moeten vluchten (Jak. 4:7). En daar hoeft geen ‘bevrijdingsteam’ aan te pas te komen!

Oude Sporen 2011

